

Petr Šabach

Dobře zašitej frajer

Uspořádali Emil Hakl
a Václav Kahuda

**Pa
se
ka**

Dobře zašitej frajer

*To nejlepší z Petra Šabacha uspořádali
Emil Hakl a Václav Kahuda*

Copyright © Petr Šabach and heirs, 2019

Prologues © Zdeněk Svěrák, Václav Kahuda, 2019

Epilogue © Emil Hakl, 2019

Cover © Jan Šabach, 2019

ISBN 978-80-7637-070-8 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7637-041-8 (epub)

ISBN 978-80-7637-043-2 (mobi)

ISBN 978-80-7637-042-5 (pdf)

Předmluvy

Můj Petr Šabach

Příběh našeho přátelství začal v jednom malém knihkupectví ve Vlašimi. Předstíral jsem, že si vybírám mezi vystavenými knížkami tu pravou, ale ve skutečnosti jsem čekal, až bude obchůdek bez zákazníků. Teprve když se tak stalo, nestyděl jsem se na tázavý pohled paní za pultem odpovědět: „Hovno hoří“.

Od Petra Šabacha jsem tehdy ještě nic nečetl, věděl jsem jen, že jeho povídky bývají základem filmů Jana Hřebejka a Petra Jarchovského. Chtěl jsem si tu prózu přečíst ze zvědavosti, co ten drzý titul vlastně znamená a jestli není jen figlem, jak prodat levné zboží.

Ke svému údivu jsem se začel do literatury, jejíž hodnota byla prokazatelná už po prvních odstavcích. Autor sázel do řádků slova tak přesná a výstižná, že jsem je nestačil vychutnávat a tiše schvalovat. Jeho řeč mi byla tak blízká, jako bychom se dávno znali. A humor byl takový, jaký sám vyznávám. Když jsem dočetl, přihodilo se mi něco, co mě do té doby nepotkalo. Není možné, abych si s tímhle člověkem nerozuměl, řekl jsem si. A začal jsem přemýšlet, jestli se může přátelství naplánovat. Ještě k tomu s někým o patnáct let mladším, který nejspíš mou práci nectí jako já tu jeho.

Příležitost k setkání se našla až po několika letech. Centrum Paraple požádalo Petra Šabacha o souhlas s natočením jeho povídek na CD pro dobročinný účel. Jednu z nich (*S jedním uchem naveselo*) jsem načel já, a když jsme nahrávku propagovali v televizi, prvně jsme se setkali před kamerou a hned potom jsme si v blízké hospodě připili na tykání. Ukázalo se, že jsou vzácné případy, kdy se přátelství naplánovat dá.

Sblížili jsme se nejen my dva, ale i naše rodiny. Vzal mě do lysolajské hospody, abych poznal jeho nejbližší kamarády. V létě jsme tradičně slavili Petrovy srpnové narozeniny u nás na chalupě, někdy nám u krbu přečetl novou povídku, aby se přesvědčil, jestli má dost vtipných míst. Blažilo ho, když jsme se smáli. Humor byl výživa, kterou potřeboval k životu stejně jako já. Milovali jsme lidské situace na pomezí komiky a smutku. Věděli jsme, kterou anekdotou se potěšíme za střízliva a která musí počkat, protože udělá své až po třetím čtvrtém pivu.

Co mě zahanbovalo: jak je sečtělý a že umí číst i v angličtině. Měl taky nesrovnatelně lepší přehled o světovém filmu. Co mě překvapilo: že v době laptopů píše své věci postaru rukou do sešitu. Teprve když byla povídka hotová, svěřil ji počítači a podrobil ji konečným úpravám. Co jsem nečekal: tento beatník byl zvolen v Dejvicích radním a bral tu občanskou funkci vážně. Co mě potěšilo: že dostal od PEN klubu prestižní Cenu Karla Čapka. Byla to myslím jeho poslední velká radost.

Naše přátelství trvalo jen čtrnáct let. Podle věku bych ho měl ukončit já jako starší, ale osud to zařídil jinak. Petr odešel nečekaně a statečně. Skoro by se chtělo říct, že stručně. Je rozptýlen na hřbitově blízko Divoké Šárky.

Jednou mi dal k Vánocům stojánek na odkládání brýlí. Je to malá sovička. Mám ji u postele. Když před spaním dočtu, nasadím jí na oči své brýle. Bez brýlí je to sova. S nimi vypadá jako Petr Šabach.

Zdeněk Svěrák

Veselý praktický filosof

Petra Šabacha jsem nejprve poznal v hospodě. Bylo to někdy na konci minulého tisíciletí... V Týnské kavárně už zavírali, pouze dva noční ptáci tam seděli na bidýlku u baru a každý po svém mžourali před sebe na nedopitou sklenici a chvílemi při té namáhavé činnosti usínali. Tu pojednou, když mladé servírky propukly v dívčí smích, leštice páky kávovaru – jeden ze spáčů (ten více kosmatý a vrásčitý) vyskočil jak uvolněná pružina a ještě napůl v limbech počal se rovnou smát mohutným mužským smíchem při pohledu na veselé mladé ženy. Druhý klimbající potemník (já) se tím ram-bajzem v posledku probral a hleděl na zubícího se vousatého Petra Šabacha a cítil, jak mě plácá po ramenu a zve k účasti na noční diskuzi spolu se slečnami... Mimo jiné jsme tehdy důkladně prohovořili problematiku sympatií u literární kritiky (mou) a k tomu v protikladu oblíbenost (jeho) u čtenářů... Na nic rozumného jsme tu noc nepřišli.

Podruhé jsem ho potkal, když jsem byl pozván, abych pohovořil ke studentům na jedné vysoké soukromé škole. Byla to jednopatrová budova na sídlišti Spořilov, dříve tam sídlila mateřská školka, potom tam byla obvodní gynekologie a psychiatrie – a nakonec se zde učilo tvůrčí psaní. Na chodbě jsem potkal opět rozesmátého Petra Šabacha, který mě obratem pozval do hospody, kde vedl jeden seminář. Když jsem asi hodinu mluvil v bývalé ordinaci k nezaujatým mladým lidem (asi dva až tři vypadali, že jsou chvílemi „na příjmu“), značně vyčerpaný touto samomluvou jsem zamířil do sídlištní hospody. Zde u dlouhého stolu civilně diskutoval vousatý profesor se svými studenty, pod slaměným stínidlem mu zlatě zářila svatozář vlasů a já cítil, že to je to ono. Literatura není literatura, literatura je svět a dá se o ní smysluplně hovořit jedině a pouze tehdy, když se s druhými bavíte o životě...

Naposledy jsem ho viděl v metru. Byl jsem ten den pohlčen smutkem a se zataženou tváří jsem seděl v přeplněném vagonu podzemní dráhy. Tu jsem pocítil na sobě čísi pohled, ale nemaje sil k jakékoli interakci s okolím, ještě víc mne to zatáhlo do sebe. Když jsem vystoupil na nástupiště a ohlédl se za odjíždějícím vlakem, ve vzdalujícím se okně se na okamžik,

mezi anonymními postavami, ukázala vážná, zasmušilá tvář. Až po chvíli mi došlo, že to byl, jindy rozesmátý, Petr Šabach.

Takhle si ho budu pamatovat, veselého praktického filozofa (za kterého se on nikdy nepovažoval, naopak tím byl pro něj Bohumil Hrabal), vnímavý, podivuhodně otevřený intelekt a schopnost vcítit se do druhých. On nekázal, nedával odpovědi – ale dnes vím, když čtu jeho veškerou literární pozůstalost, že mnohé z jeho novel a povídek kladou před čtenáře přirozeně a citlivě tak přesné příběhy ze života (které v nějaké formě zná každý z nás), že člověk sám se ptá, v tichu nad rozečtenou knihu, z bezeslovných pocitů se v něm formulují otázky o smyslu naší existence.

Václav Kahuda

Povídky

Dobře zašitej frajer

Když se u mě Marína zastavil, aby mi řekl, že ve městě je cirkus, nijak to se mnou nehlo. Nemám cirkusy moc v lásce. Je tam buď horko, nebo zase zima, a v každém případě puch. A ke všemu to, co k nám jezdí, ani pořádněj cirkus není. Je to obyčejnej, o něco větší stan, plnej záplat a zbytečného hluku. To já mám mnohem radši, když jsem někde pěkně v teploučku a takhle uklizenej si vymejším různý ptákoviny. Dovedu se celý hodiny koukat do zdi a vidím přitom na tý zdi takový věci, že by jednomu vstávaly vlasy na hlavě. Nadevšecko mám rád tohle vysedávání, připadám si jako naloženej v nějaký zvláštní marinádě, která mě omývá a prostupuje jak utopence v láhvi. A jestli něco nemiluju, tak je to násilí a kravál. Takže jsem jenom mávl rukou, když mně Marína říkal o tom cirkusu.

Jenže tentokrát, i když na mě jinak celkem dá, si prostě nenechal poradit. Hučel do mě jako beran, že tam spolu musíme jít.

Řekl jsem mu: „Vykašli se na to, nech to plavat, je to volovina,“ ale nemohl jsem se věčně dohadovat s chlapem, kterej má skoro dva metry a ruce má, jako já jsem celej.

Mně je totiž čtrnáct a ještě chodím do školy, mám brejle, a jak říká Marína, jsem takovej inteligentní suchar. On je ze mě vůbec tak trochu vedle, protože jsem mu jednou napsal pár dopisů, a to na něj udělalo nesmírnej dojem. Zkrátka, my jsme s bejvalým šífákem Marínou kámoši. A tak jsem nakonec svolil a šel se s ním podívat na náměstí, kde právě stavěli stan. Bylo tam ještě pár maringotek a jeden kolotoč už fungoval, ale přšlo a byl na něj smutnej pohled, jak se tam tak prázdně točil. Stáli jsme před stanicí autobusu, kde mokrul první vylepenej plakát.

„Podívej se na to pořádně,“ řekl záhadně Marína.

Tak jsem si ho důkladně přečet odshora dolů.

„Tak co na to povíš, hochu?“ šeptal důležitě.

Zůstal jsem na něj koukat: „Ty chceš zápasit s tím medvědem...“

„No konečně!“ ulevil si a šťastně se usmál.

„Už ses někdy s medvědem pral?“ povídám a polilo mě horko.

Zachmuřil se: „Jo. Párkrát už jo. Už jsme se s Arthurem v životě viděli. I když si pokaždý říká jinak.“ Zabodl prst do písmen před sebou: „Tady taky píšou, že pro vítěze je tři sta korun. Je to tam?“

Potvrdil jsem to, ale namítl jsem taky, že se mi to zdá celkem slabá náplast na ty šrámy, o ostudě nemluvě.

Díval se na mě jako na blázna: „Tak moment! Ty vážně věříš tomu, že je to medvěd?! Ty si myslíš, že by tahle banda, která co vydělá, to proleje hrdlem, uživila medvěda?“

Nevěděl jsem vůbec, o čem mluví, a musel to na mně poznat, protože mě poplácal po hlavě a vážně dodal: „Žádnej Arthur, ale podvodník, co se nechává zašít do kůže, já ho dobře znám.“

Nevěděl jsem tenkrát, že to dělá taky tak trochu pro mě.

Marína si při řeči olizoval rty. „Budeš se na to dívat z první řady, suchare. Aby ses přiučil.“

Kdyby si takhle ty rty lízal kdokoliv jinej, tak bych přísahal, že má strach.

Nemělo smysl se s Marínou přít, protože když si něco umanol, tak to byl konec. Těch několik dní před zápasem se fakt poctivě připravoval. Přestal pít pivo, běhal a cvičil, cpal se masem a zeleninou, spal deset hodin denně a pak zase cvičil.

Jednou jsem se za ním přiloudal na dvůr. Stál opřenej hlavou o stodolu a ze všech sil do ní tlačil.

„Tohle je izometrický posilování,“ hekal. Pak se svalil do trávy a ztěžka funěl. A když si trochu odpočal, vyskočil a znovu se opřel hlavou do tý stodoly.

„Jenže tohle ten medvěd trénovat nemusí, protože ten to už dávno umí. Jedině že by se nemohl na tu svou sílu rozpomenout, a o tom dost pochybuju,“ vyjádřil jsem svůj názor.

Marína se tvářil, že neslyšel. „Podívej se, co mám na toho syčáka přichystaný v záloze. Šlapák kongo jsme tomu říkali. Když tě někdy bude votravovat nějaký chasník, kterej čirou náhodou váží vo pár kilo víc než ty, tak je tohle jedna z cest, jak se z toho dostaneš, a ten blbej bude von.“ Rozkročil se přede mnou: „Musíš se mu upřeně dívat do vočí a vzbudit v něm dojem, že přemejšlíš, jestli ho sundáš hákem, nebo vezmeš na direkt. Přitom

nenápadně přeneses váhu do levý nohy a pak uděláš tohle!“ Vyskočil do vzduchu a zaryl patu asi tak tři čísla od mého palce na pravý noze. „Kdybych se ti na něj trefil,“ prozradil mi se zvláštním pohledem, „tak budeš volat na kmotříčku smrt, aby si pospíšila. Musí se to ale provést rychle a hlavně v dobrejch botách. To je celá věda.“ Když jsem ho opustil, už zase tlačil hlavou do stodoly.

No a pak přišel ten den. Seděl jsem v první řadě a pozoroval, jak se stan plní lidma. A když už se tam nikdo víc nevešel, tak principál zavázal vchod na uzel, zalezl za oponu a chvíli tam něco kutil. Pak se znovu objevil, tentokrát v uniformě se zlatými prýmký. Měl hrozně ochraptělý hlas, takže mu bylo sotva rozumět, ale přesto bylo jasný, že hláska „h“ to u něj vyhrála. Cpal ji všude. Říkal Arthur a atlet a vyslovoval ji i tam, kde nemá vůbec co dělat. Splňovalo to jeho představu o úrovni. Takže chvíli se tam motal, ale to všechno byla jenom vata, jenom aby to dohromady dalo tak tu hodinku. A když ohlašoval souboj s medvědem a vyzýval místní siláky, tak mu Marína vzal vítr z plachet, protože ho nenechal ani domluvit a už stál vedle něho.

Principál ho okázale vítal a sáhodlouze vysvětloval pravidla zápasu. Ale aby všechno bylo jó úplně v pořádku, tak ještě Marínovi měřil puls, což byla jakási cirkusová vstupní prohlídka, a principál tvrdil, že to tak musí být, že je to podle „ženevského rozhodnutí“.

Pak spokojeně zakýval hlavou, odkudsi se ozval úder na buben, záplatovaná opona se rozevřela a do arény vtrhnul medvěd. Ze dvou stran ho jistili dva světský, který ho drželi na řetězech. Medvěd byl jasně pravej. Všichni jsme to viděli. Jedinej, kdo to nechtěl uznat, byl Marína.

Na čumáku a drápech měl ten medvěd kožený chrániče. Kolíbal se na zadních a vypadal všelijak. A do toho pořád tak hrůzostrašně chrastily ty řetězy. Principál mával v ruce třema stovkama a opakoval, že je to cena pro vítěze. Tedy v případě, že by Arthur nevyhrál. Pomocníci se na sebe usklíbili. Pak tlesknul rukama a uskočil stranou.

Stan ztichnul. Marína se nahrbil, díval se dlouze na medvěda a pevným hlasem řekl: „Ty ses na to vyparádil, komediant!“

V prvních řadách to zašumělo, ale Marína pokračoval: „Vzpomínáš si na mě ještě, ty ubožáku?“

Medvěd si ho skoro nevšímal. Tedy zatím ne.

„Tak pod', ať tě z tý kůže vytřepu,“ hrozil mu Marína dál. „Pod' si pro Marínu... pod' si pro nářez!“

Principál znejistěl, ale snažil se, aby to nedal najevo. Úplně zbytečně znovu zahulákal: „Souboj medvěda Arthura se zde přítomným athletem prohlašuji za otevřený!“

Marína vykročil. Šel s rukama až na zem a v obloucích se blížil k Arthurovi. Oba světšký natočili medvěda tak, aby s Marínou proti sobě stáli na jedný lajně.

Začalo se mi stejskat po klidu. Po tom, že nemůžu bejt doma, pěkně v teploučku a pohodlí.

Marína se přibližoval. Ve stanu to úplně ztichlo, když medvědovi vysvětloval ponuře: „Tady na místě tě spráskám za to, že si hraješ na medvěda, a seš jen vobyčejná veš!“ Principál byl bledý a nervózně si mnul ruce.

Marína se zastavil před Arthurem a upřeně se na něj zahleděl. A pak vyskočil metr vysoko a dupnul mu vší silou na levou zadní tlapu. Medvěd vykulil bolestí oči a ohnal se po něm tak mocně, že jeden muž s řetězem se dostal do prudkého smyku a zmizel po břiše za oponou. Ale Marína se šikovně uhnul a udělal věc, která musela medvěda nesmírně zarmoutit. Znovu mu přidupl tu levou zadní. Přitom se zmocnil volného řetězu a zlověstně s ním potřásal. Pak Marína medvěda obešel a civěl mu na záda. Hledal zip nebo náznak nějakých stehů, a když na nic nemohl přijít, zkusil to naslepo. Chytil Arthura za chlupy v místech, kde předpokládal nějaký spoj, a rval je od sebe.

Medvěd udělal kotrmelec. Druhý pomocník ho udělal taky. Ve stanu to zatraceně ožilo. Lidi na Marínu pokřikovali, povzbuzovali ho, a vůbec byli bez sebe radostí. Marína si znovu stoupl před Arthura, ale principál mu rychle vrazil ty tři stovky a všichni i s medvědem vyklidili pole. Marína se šťastně ukláněl na všechny strany a vypochoďoval ven. Všechny děti běžely za ním, a tak jim z vděčnosti kupoval u jednoho stánku balónky. Utratil tam tenkrát celou tu výhru.

/ Nakonec jsme tam na náměstí zase zbyli sami. Marína se protáhl a řekl: „Tu kůži jsem mu nemohl za živýho boha roztrhnout. Asi používaj nějaký speciální nitě.“

„Nepoužívaj samosebou žádný nitě,“ povídám mu. „Nebudou medvědovi, kterej je pravej, zašívát kožich nitěma.“

Marína se zamyslel: „Podívej se, takhle se nikam nedostanem. V tý kůži byl chlap. Stejně velkej, stejně silnej jako já, jinak bych tam v životě ani

nepách. Chápeš to, hochu? Nemůžu si vzít na svědomí, aby sis vykračoval životem s představou, že na setkání zmlátím medvěda.“

Poplácával mě při řeči po tváři, ale najednou už to přestávalo být příjemný, už to byly dovopravdivický facky. Zkoušel jsem uhnout, ale druhou rukou si mě přitáhl ještě blíž a šklebil se mi do obličeje. Věděl jsem, kam míří. Chtěl mě vyhecovat, chtěl, abych pochopil tu jeho uhozenou teorii. Tak jsem se teda snažil. Říkal jsem si: „Marína je brejlatej suchar, a zase naopak já jsem ten, v kterým je zašitej opravdickej frajer, skoro dvoumetrovej pořez, kterej se nebojí ani medvěda.“

Na to, že jsem šlapák kongo zkusil vůbec poprvé, to nedopadlo zle. Ovšem je fakt, že mi dost pomohly boty. Nevěděl jsem, jestli je to takhle ono. Jestli jsem dobrej žák. Maríny jsem se na to ptát nechtěl. Bylo vidět, že na mě nemá náladu. Seděl na zemi a díval se nahoru na kostel. Tak jsem tam ještě chvíli přešlapoval a pak jsem šel domů.

Od maringotek se ozýval smích cikánky, co prodala za tři sta balónků. Ta by se dneska smála asi všemu.

Člověk z galérie

Viděl jsem toho starého hlídače jenom párkrát. Bylo to vlastně jen několik nocí, které jsem s ním proseděl na tvrdých židlích v malé vrátnici, kde jsme společně čekali na svítání, nebo jsme se jen prostě a beze slov míjeli ve zšeřelých chodbách starého kláštera. To, co mě na něm upoutalo od začátku, bylo, že se pořád tvářil tak trochu jako před kýchnutím, jenže si nikdy doopravdy nekýchl, a tak se ten pocit úlevy pro něj i pro ostatní vlastně nikdy nedostavil, a to mi připadalo legrační, a zároveň mi to bylo sympatický jako takovej milej podvod na lidech.

A potom na rozdíl od všech těch ostatních se choval tiše a tak, že jste o něm třeba týden vůbec nevěděli. Možná že bych o něm vlastně nevěděl dodnes, kdyby mě jednou sám nezastavil s takovou zvláštní prosbou.

Stál chvíli proti mně, přešlapoval a pak povídá: „Ty, podívej se... Co kdyby sis to se mnou prohodil?“

„Jak to myslíte, prohodil, pane Brázda?“

„No... jako že ty bys šel dolů do tý gotiky a já bych si vzal to tvoje baroko. Podívej, mně je tady mezi tím Kristovým utrpením zatraceně úzko, ty seš eště jura, ty na to máš nervy – já už ne.“

Tak jsme si to prohodili.

Když jsem ho pak někdy později přišel navštívit, procházel se a nahlas si pochvaloval: „Tohle je jiný kafe, samej voblečenej frajer, ženský takový, jak to mám rád, a toho fajnovýho jídla kolem – tomu říkám umění! Podívej se třeba semhle,“ říkal a táhl mě k soše svatýho Jana, očuchával mu nohy a zasněně přitom šeptal: „Pane na nebi, jenom zasmrdět... jen maličko zasmrdět!“

Později jsem ho pravidelně navštěvoval a v těch nekonečných nocích rád naslouchal jeho vzpomínkám, které měly podobu tichého chrlení, a já musel sedět tiše a trpělivě jako rybář, abych některou větu nezaplašil, aby nezmizela navždy v zapomnění. Zvláštní na tom jeho vyprávění bylo i to,

že já jsem se ho nikdy na nic vlastně neptal. On začal vždycky tam, na co si právě vzpomněl, a já si to teprve později musel dávat dohromady a ten jeho život skládat jako mozaiku z barevných střípků.

Chvíli jsme třeba jen tak tiše seděli a on zvolna začal: „Jestli tě to zajímá, tak moje máma se jmenovala Laura a táta Hubert. Ty jména ti v sobě maj tak nějak krásně skrytou duši tý doby, maj tu melodii doby, co jsem v ní vyrůstal. A to byla nějaká doba! Valčíky a růže, korzety a promenáda Stromovkou, navoskovaný kníry, fešáci ve vojenských kabátech, no zkrátka, mělo to úroveň! Víš, já jsem odjakživa přesvědčenej, že život člověka nějak souvisí s jeho jménem, je jím poznamenanej. Jak já si vždycky přál nějaký nóbl jméno!“ A najednou vyskočil ze židle, začal se zároveň klanět i tleskat a volal přitom: „Bravo, Augustin! Bravo, Julián!“, až jsem vážně dostal strach, že se zbláznil. Pak si ale sedl a pokračoval: „Nebo za mýho mládí tady řádl jeden vrah. A teď dávej pozor, jak se ten vrah jmenoval,“ naklonil se mi až k uchu a pomalu a jasně hláskoval: „J-A-R-D-A V-O-V-E-S... chápeš? Toho podle mě odsoudili už jeho rodiče. Já jsem z vobyčejný rodiny, a tak mi dali i vobyčejný jméno, a s takovým vobyčejným jménem – to je, jako by ses narodil bez talentu, to se musíš sakra vohánět, aby z tebe něco bylo.“ A pak se na mě otočil a povídá: „Jak ty se vlastně jmenuješ?“

Když jsem mu to řek, tak pokýval smutně hlavou a zamručel: „No nic, pořád je to lepší než bejt nějakej Dan nebo Patrik, nebo jak se to všichni dneska jmenujou. Maj bláznivý rodiče, ti povídám. A víš, co já z těchhle jmen cítím? Leda tak ránu do zubů anebo nůž a pic... rovnou do břicha!“

„Je jiná doba, pane Brázda,“ namítal jsem.

„No dyť vo tom celou dobu taky mluvím, dřív se tyhle jména nedávaly.“

Jindy jsem ho zastavil, zrovna když dolíval vodu z konví do těch aparátů, co zvlhčujou vzduch, a povídám mu: „Pane Brázda, proč vy to vlastně děláte, to platíte alimenty, nebo nemáte na víno, že se tady dřete po nocích?“

A on položil ty konve na zem, zadíval se někam za mě a slyším ho, jak říká: „Houby víš, kdo já vlastně jsem. Jo, jiný to možná dělaj pro prachy, ale já si tady připadám spíš jako nějakej zahradník. Dyť kdybych tu nádheru kolem nezalejval, tak víš, co by se stalo? Všechno by tu zheblo, ty krásný ženský by povadly, ty frajeři by popukali, ústřice by na těch mísách zasmrádly,“ a tak ho ta představa zdeptala, že se musel na chvíli posadit.

Koukal se tupě na podobiznu malé holčičky, která žmoulala v ruce panenku, a zase se rozpovídal: „Já jsem zdědil po svým tátovi takovej malej

krámeček, vlastně spíš něco mezi krámkem a dílnou. Opravna hraček to byla. Kašpárkova říše se to jmenovalo. Jako malej kluk jsem to tam šíleně miloval, já bych ti tam snad i spal, jak jsem to tam měl rád. No a pozdějc mě to tam přestávalo bavit – už jsem koukal po holkách, a tohleto mě pálilo jako nějaký cejch, jako kdybych byl úchylnej nebo co. Pak jsem to chtěl dokonce prodat, když do toho přišla válka. A to ti najednou byla taková zvláštní věc. Já jsem tam začal hrát pro děti z okolí loutkový divadlo. Nebylo mi při tom někdy zrovna nejlíp. Na ulici to řvalo, domy hořely a já tam poskakoval s Kašpárkem a usekával jsem různějm lotrům hlavy, a vono to přitom venku bylo všechno navopak. Von ti ten krámeček měl pro ty děti úplně kouzelnou moc. Chodily tam dokonce i při náletu radši než do těch hnusnejch sklepů. A představ si, i když z toho po letech udělali nějaký obchod s botama, tak jsem ti tam jednou vlez a úplně jasně jsem i přes ten smrad kůže cejtil tu krásnou dětskou vůni – to, co z nich tak tajemně dejchá, až se mi zatočila hlava.“

A pomalu se zvedl a vzal ty konve, na jedný z nich stálo fixkou na lepicí pásce Gotika a na druhý Baroko, a šoural se s nima pryč. A když byl pár metrů ode mě, otočil se, chvíli vraštil čelo a zeptal se: „Nebylo něco mezi?“ „Jak jako mezi, pane Brázda?“ povídám já.

„No mezi gotikou a barokem.“

„To byla renesance, pane Brázda.“

A slyším ho, jak mumlá: „No to jsem to dopracoval, vohnutej jak vůl, ale zato panečku v renesanci.“

„Už jsem ti někdy vyprávěl o Kristě?“ zeptal se mě jednou náhle. „Ne? No to byla moje žena. Dávej bacha na to jméno! Člověče, já jsem snad z tý svý teorie vo jménech nemocnej nebo co. Dyť já si ji fakt zamiloval jenom kvůli tomu. Já nikdy nebyl pobožnej, ale tady jsem ti měl pocit, jako že si to u pánaboha sichruju, když je to tak podobný. Krista věřila. V bázni a pokoře, jak se tenkrát říkalo. Já se ti jednou vrátím z vinárny domů – už bylo nad ránem – a našel jsem ji, jak se modlí za moji hříšnou duši. Byla tenkrát ta pravá letní bouřka, blesk za bleskem, žes nestačil mrkat, v uších to hřmělo jak na divadle, když třesou plechem. No a já jsem rozrazil okno, stoup si do něj, roztrh jsem si košili na prsou a zařval jsem: Uhoď, Emane! A strašně jsem se tomu chechtal. Já nevím, co se přesně stalo, ale slít jsem ti, člověče, dolů a zlomil jsem si tři žebra. Jenže Krista to nepřenesla přes srdce. Rozvedla se se mnou. Já za ní chodil, škemral jsem – dyť mě znáš, že

jsem komediant, říkám jí pořád dokola, dyť já už jinej nebudu... Kdepak, nic nechtěla slyšet. Že prej to bylo boží znamení. Povídám jí, že to je nesmysl, a furt dokola, ale tím to skončilo. No a na jejím pohřbu jsem brečel jako malej. Přežil jsem ji pomalu vo dvacet let, ale dodnes, jen když si na ten pohřeb vzpomenu, tak ti mám pocit, jako by mi nějaká bezzubá tlama chytla srdce a žvejkala ho jako žvejkačku.“

Pak se postavil, protáhl se, až to zaprašťelo, a dodal: „Jen ať si ho žvejká, bestie jedna. Až bude bez chuti, tak ho holt vyplivne.“ A šel si po svém.

Stál jsem v šatně u skříněk a vidím, že pan Brázda vyndává ven takového ošuntělého plyšového medvěda, kterému na bílé nitce vyhřezlo jedno skleněné oko ven a teď se kyvadlovitě rozhlíželo sem a tam. V tváři měl mrtvě veselý úžas a pracky vykloubené v ramenou.

„Teď už je to fešák,“ povídá pan Brázda. „Teď už akorát přiřijeme to vočíčko a může zase do světa. To když ho přinesli, tak to bylo horší. Poslouchej!“ napomenul mě a něžně medvídku v náruči zhoupnul a kdesi z podbřišku se ozvalo medvědovo spokojené zamručení. Opatrně ho položil zpátky na dno skřínky a otočil se ke mně.

„Jó, někdy po lidech zbydou věci – to by ses divil. Jednou mi jeden cikánskej básník dával číst v hospodě básničku. Bylo to vo tom, že snad děda tohodle cikánskýho kluka našel svou mámu mrtvou v potoce, a ta máma, kterou zabili nějaký žandáři kdesi na Slovensku, měla nádherný dlouhý vlasy. Víš, jaký vlasy maj cikánský ženský – černý jak noc a tuhý jako koňská hříva. A von tam nad tou svou mámou truchlil, a protože cikáni ze sebe musej všechno vyhrát, všechnu tu strašnou bolest i tu příšernou radost, která se jich někdy zmocňuje, tak jí ty vlasy ustříh a natáhl si je do smyčce a pak chodil po světě a tu bolest ze sebe tím hraním dostával ven. A ty housle se pak dědily, jenže pak se někde ztratily, a ten další, aby to ze sebe dostal ven, vo tom napsal básničku, a někde u konce toho řetězu jsem byl já, protože já tu básničku čet, jenže ve mně se to zažralo, já už to neuměl jako voni nějak ze sebe vyřvat, takže jsem se tenkrát dokázal akorát vopít, abych na to pořád nemusel myslet.“

Chvilí oddychoval, zadíval se na mě lítostivě a skoro zašeptal: „No a s tímhle medvědem je to vlastně dost podobný. Ta holčička, co jí patřil, už není. Von je to vlastně vdovec. Tak teď sháním někoho, kdo by se ho ujmul, někoho, kdo by ho měl aspoň trochu rád.“ Zamknul skřínku a šoural se po schodech nahoru.

Pak jednou nepřišel. A nepřišel ani podruhé. To se mě už zmocňoval pocit, že něco skončilo. Něco, co ještě zdaleka skončit nemělo, jako když nedočtete knížku, protože se kamsi poděla. A to, že umřel, nám přišla říct jeho dcera. Nikdy by mě ani nenapadlo, že měl nějakou dceru. Bylo jí tak přes čtyřicet, spíš k padesáti, a vypadala strašně. Měla takový ty přetupírovaný vlasy a dlouhý zelený nehty, a když mluvila, bylo vidět, že se jí rtěnka obtiskla na zuby, takže je měla maličko růžový, a z toho šel až strach.

Šel jsem jí ukázat jeho skříňku, a protože od ní neměla klíč, musel jsem ten zámek urazit, a pak jsem se díval, jak ty věci, co tam po něm zbyly, narovnává do velké tašky. Cpala tam všechno – i láhve od sodovek, a strašně přitom funěla. Když už to tam měla všechno, tak v té skříňce zbyl akorát ten plyšový medvěd. Ustaraně seděl na dně a koukal se skleněnýma očima skrz nás. Otráveně ho vyndala, chvíli s ním nerozhodně stála a pak se na mě otočila: „Víte, von to neměl v hlavě úplně v pořádku. Představte si – kvartýr plnej hraček, kam se podíváte, samý hračky. S těma hračkama si dokonce i povídal, s námi ani slovo, ale s hračkama pořád. Já nevím, co si vlastně myslel, že si snad s tímhle pitomým medvědem budu hrát až do smrti nebo co. Už jsem to nemohla vydržet, tak jsem to jednou všechno popadla a vyházela ty krámy do popelnice.“

Jak tam tak bezradně stála, řekl jsem jí: „Ukažte,“ a toho medvěda jsem si od ní vzal a pospíchal co nejdál.

A pak jsem si ho posadil naproti sobě na židli a řekl jsem mu docela potichu: „Neboj se, někoho najdem. Abys měl zase smysl. Aby vůbec všechno mělo zase nějaký smysl.“

Drak

Vždycky když vylezu ven, tak málem omdlím. Takovej je to nápor čerstvého vzduchu najednou. Domů chodím pomalu, abych ze sebe ten smrad vyvětral, a taky proto, že takhle brzo se blbě čeká na tramvaj a pro taxikáře bych velký ryto rozhodně nebyl, když bydlím necelej kilák vodsad'. Ale hlavně se mi líbí ten kousek, co chodím domů. Je pěkněj. Nejdřív se motám klika-
tejma uličkama, v kterejch jsou sice elektrický lampy, ale s trochou fantazie vypadaj jako starý plynový, a pak jdu přes most, na kterým pózujou krásný sochy. Někdy s nima trochu tlachám a ťukám si s nima na zdraví. A na konci mostu se ještě ohlídnu, zamávám jim a říkám: „To je dobrý. Sedte, děti!“, jako nám to ve škole vždycky říkal ředitel, kterej chtěl, abysme seděli, když vešel do třídy, protože nesnášel skřípání sedátek. Ale většinou se tady na tom mostě jen tak zastavím a koukám se z něj dolů.

Ne že bych se nějak zvlášť litoval. Spíš se mě čas od času zmocní pocit, že už je na všechno napravování pozdě, pocit, kterej je naprosto definitivní. Už je pozdě si něco nalhávat. Tamhle za tím kopcem není Šangrila, kterej mě tak uchvacoval v dobách, kdy jsem věřil, že to všechno nemůže dopadnout jinak než skvěle. V dobách, kdy by mě ani nenapadlo, že jednou skončím v baru jako houslista. Já, kterýho kdekdo od mládí poplácával po hlavě. Ještě když jsem se poprvé octnul v tý díře, říkal jsem si: Tady, hochu, dlouho nepobudeš! Jen se tu tak trochu rozhlídneš. Je to jen malý zastavení, ale zase chytneš vítr, a dál už to pojede jak za starejch časů. No a je to pět let. Pět let mi lidi lípaj pětky na čelo a já jim za to vržu do ucha.

Stál jsem na mostě a nechal jsem si větrem chladit čelo. Vítr takhle k ránu má sílu tygří masti, musíte se tomu úplně poddat a soustředit se jenom na ten fantastický pocit. Tady se vždycky zastavuju, protože každý ráno si říkám v podstatě ty samý věci, a když docházím sem, dostávám se v duchu až k tomu bodu, kdy mi vyrazí studenej pot na čele, a nejenom na čele, na celým těle

mi vyrazí studenej pot. A vítr mi něco nesrozumitelně šeptá a já pokrytecky kejevám, jako že rozumím, jenom aby nepřestal. Tady si vždycky loknu z placatky a pak ještě jednou, nechám se sušit, a jedině v těchhle chvílích jsem na okamžik schopnej zahlídnout v dálce světlo Šangrila. A když se vítr nedostaví, tak si loknu třikrát a spěchám domů. A tam si pouštím svý milovaný desky a se zavřenejma očima diriguju ty nejslavnější chlápky na světě, klaním se až k zemi, ale to nestačí, na jedný pásce mám nahranej potlesk, frenetickej potlesk z Carnegie Hall, a to si pouštím pořád dokola. Jako přicházím a jako hraju a jako děkuju, ale pak se mě zmocňuje zmatek a strach, protože vím, že ten potlesk musí jednou skončit, a když najednou nastane ticho, dolehne na mě ta šaškárna tak tíživě, že bych zalez pod postel a už nikdy nevystrčil ani frňák. Sedím zdrceně a nejčastěji myslím na svýho kluka, kterýho mám na světě rád nejvíc, ale kterýmu to není asi moc platný, protože už sedm let se vidíme jen v sobotu a někdy taky v neděli. Když ho ovšem smím navštívit. Vymejšlím si o nás před spaním různý příběhy, vždycky to v těchhle předsnech někomu natřem, jsme dva hrdinové, na který jsou všichni krátký. A když usnu doopravdy, tak to zpravidla až do rána někdo natírá mně.

Seděl jsem na podlaze a přemejšlel jsem, čím bych mu udělal radost. Kolik věcí jsem mu proboha už slíbil, a nakonec jsem se na to vykašlal. Takhle na dálku vždycky trpím nejvíc, v duchu přísahám sobě i jemu, že teď už to vezmu pořádně do rukou. Budeme jezdit na vejlety a toulat se lesem, co bydlí Pú a prasátko, anebo budem, abych si taky užil, spíš dělat pikniky s bílejma ubrusama, s pečenejma kuřatama a k tomu láhve šampaňskýho a pro něj tu nejlepší limonádu na světě. Maluju si to pokaždý stejně, a přitom jsem ho za ty roky ani nenaučil pořádně plavat. Říkal jsem si, že to už musím konečně změnit, že potřebuju jen nějakej dobrej nápad, něco neukecanýho, něco, co bych byl schopnej provést.

A nápad přišel. Až jsem poskočil. Postavíme draka. A hned jsem si cvaknul, abych to moh v klidu promyslet. Bude to nejkrásnější lítací drak pod sluncem. Bude tak velkej, že nás na svým mohutným ocasu vynesene nad mraky a obletí s námi celej svět. Bude tak krásnej, že Indové ho od nás budou chtít koupit za loď plnou pokroutek a Číňani za recept na věčnej život. Bude tak silnej, že každýho vometáka, kterej vrazí čenich do jeho dveří, smete jediným mocným úderem.

Samotnýho mě překvapilo, jak jsem začal druhej den pobíhat. Koupil jsem speciální latky a speciální papír a udělal jsem si odpoledne takovej malej

model, jen abych se pocvičil. Nedopad nejhůř. Měl, jasně že měl nějaký ty vady na kráse, ale věděl jsem už přesně, jak na to, takže bysme to měli dát bez problémů do kupy. Sehnal jsem i barvy a poslouchal jsem teď pravidelně předpovědi počasí a jen jsem se modlil, aby nám to foukalo. Nemohl jsem se tý zatracený soboty dočkat.

Cestou jsem se zastavil v telefonní budce a cinknul jsem jim domů. Doufal jsem, že to vezme kluk, protože každé rozhovor s bejvalou ženou je pro mě utrpení, a myslím, že pro ni taky. Vzala to žena. Rychle jsem se jí snažil vysvětlit, o co se mi jedná. Asi mě moc neposlouchala, nebo aspoň odpovídala tak, že jsem z toho měl ten dojem. Řekla, že není proti, abych se zastavil, že se podle toho zařídí.

Mám z těchhle telefonátů vždycky hrůzu. Dodnes se snažím chovat, jako že se mezi náma vlastně nic tak strašného nestalo, a přitom mi to nejde. Zoufale mi to nejde.

Když jsem plácnul se sluchátkem, tak jsem si hned v budce bohatýrsky přihnul, a placatku jsem tím pádem zlikvidoval.

Když se blížím k tomuhle domu, tak mi obvykle stoupne tlak. To prostě nejde z hlavy ničím vymlátit. Když jsem šel nahoru po schodech, nevěděl jsem, na co vzpomínat dřív. Na to, jak jsem po nich jednou zamilovaně hupkal, nebo na to, jak jsem po nich o pár let později ponuře sestupoval dolů s kufrem a s houslema? Nebo na to, co bylo mezi tím?

Zazvonil jsem a čekal nejmíň pět minut, než jsem zaslech známý kroky za dveřma.

„Kdo je to?“ ozval se pisklavej hlas. Má na svůj věk hlas vysoko jak eunuch.

„Táta,“ řek jsem, „votevři, brácho.“ A ještě jsem škvírou do kastlíku řek takovej fór: „A zase nic na nohách! Krucinál, proč si jednou taky nevemeš něco na ty svý studený hnáty?“

Otevřel.

„Čau,“ přivítal mě.

„Čau,“ řek jsem.

„Tys taky chodil bez bačkor. Máma mi to furt vopakuje. Říká mi: Ty seš přesně jak ten tvůj povedenej tatíček.“

Složil jsem za dveře latky a roli papíru. Díval se na to s nedůvěrou.

„Co to bude?“

„Překvapení, brácho. Překvapení, vo jakým se ti ani nesnilo. A teď mě nech, ať se trochu porozhlídnu, ať vidím, co se tady změnilo.“

„Tady se nic nemění. Tady se měněj akorát různý vometáci. Vod tý doby, cos vypad, už tu byl nejmín šestej.“

„Říká se od té doby, cos odešel, když se mluví s tatkou, jasný, brácho?“ Šel jsem si postavit do kuchyně vodu na kafe.

Stál ve dveřích a měřil si mě tím svým prapodivným pohledem. Byl hubenej a měl dlouhý klátivý ruce.

„Máma říkala, že až se přihrneš a budeš se shánět po kafi, tak ti mám vyřídit, abys laskavě nejdřív dodělal to starší.“

Ohlíd jsem se po něm: „A co takhle starej chleba? Nemám ho dochroupat? Nebo nějakou plesnivou rybičku že bych zblajznul, aby se tu nešířila nákaza, to máma neříkala?“

Pokrčil rameny. To teď dělal dost často.

„Tak víš co? Já si naschvál udělám svý kafičko z toho novýho pytlíku.“

Stál a díval se pozorně, jak si nalejvám do hrnku vodu. Když jsem konvici postavil zpátky na sporák, řek mi chladnokrevně: „Jenže je vidět, že tě má máma přečtenýho. Protože do toho novýho pytlíku dala to starší kafe.“

Mrzutě jsem zavrčel. A pak jsem si pomyslel a co, udělám mu trochu radosti. Začal jsem mlátit hlavou o kredenc a zoufale jsem při tom opakoval: „Dostali tě! Zase tě dostali! Nemáš právo se svou tupou hlavou pít dobrou, čerstvou kávičku!“

Tohle ocenil. Protože dodal: „Jenže když vodešla, tak jsem to kafe zase přesypal zpátky. Protože se mi to zdálo podrazácký.“

„Díky,“ řek jsem a poplácal ho po zádech. „Seš rovnej chlap!“

„Jenže pak jsem to zase přesypal zpátky, protože jsem si vzpomněl, že máma se má poslouchat.“

Zkusil jsem se opatrně dobrat pravdy: „Takže, brácho, jaký kafe teď budu vlastně pít?“

Zase se na mě zadíval tím svým děsným způsobem, než z něj vylezlo: „Normální, protože jsem si to všechno vymyslel. Moh jsem si třeba vymyslet, že ti tam nasypala jed na krysy nebo něco podobnýho, ale nechtělo se mi, protože se mi nelíbilo, jak hned vypadla, když jsi zavolal.“

„Odešla. Říká se odešla, když se mluví o mámě, jasný?“ Uvědomil jsem si, že tohle říkám dneska už podruhé, a tak jsem toho dál nechal a odšourali jsme se k němu do pokoje. Rozhlížel jsem se kolem a nebylo mi nijak veselo. Najednou jsem nevěděl, kde začít. Na stěně visel takovej velkej hadrovej šašek, kterýho jsme mu dali, když byl mrňavej. Ukázal jsem na něj:

„Jak se mu daří?“

„Je pořád stejně blbej,“ řekl mi.

Zkoprněl jsem. „Proč?“

„Nevím,“ odpověděl, „asi proto, že mu říkám ty samý voloviny, cos říkal ty mně.“

Vstal jsem. „Tak hele, brácho, abychom si rozuměli, to, že už tady s váma nebydlím, to v žádným případě neznamená, že se se mnou budeš bavit jak s nějakým votrapou z ulice. Já jsem nepřišel jen proto, abych viděl, jak mám drzýho syna.“ Snažil jsem se o klidnej a chlapáckej přednes, ale někde to skřípalo. Koukal do podlahy.

„A proč jsi teda přišel?“

Šel jsem do chodby pro laťky a papír. Zastavil jsem se s tím ve dveřích a jako nákej komediant, protože tenhle způsob mluvy odjakživa zbožňoval, jsem začal rvát: „Přišel jsem, protože tu dneska my dva spolu sestrojíme toho největšího a nejkrásnějšího lítacího draka pod sluncem. Bude tak velké, že nás na svém mohutným ocasu vynese nad mraky a obletí s náma celej svět. Bude tak krásnej, že Indové ho od nás budou chtít koupit za loď plnou pokroutek a Čiňani za recept na věčnej život. Bude tak silnej, že každýho vometáka, kterej vrazí čenich do těchhle dveří, smete jediným mocným úderem!“ Zdálo se mi, že se na mě dívá málo rozjásaně.

„Co je ti?“

Pomalů se zeptal: „Budeš umět najít těžišť?“

Bralo mi to trochu náladu, ale přemohl jsem se. „Neboj, brácho. A neuvažuj tak při zemi. Kam bys to v životě dotáh?“ Začal jsem iniciativně pobíhat po pokoji a odtahoval jsem všechn nábytek stranou. Za chvílku se ke mně přidal a udělali jsme si pěcknej prostor. Všechno jsme připravili, jak má bejt. Trochu jsem se při tom zadejchal.

„Hele, brácho, nevíš, jestli tu nemá máma něco menšího k napití?“

„Máma schovala klíč od baru,“ řekl mi.

„No tak to nic. Tak pojď, ať pohnem s tím drakem.“ Pachtil jsem se po čtyřech a snažil jsem se přidržet k sobě ty neposedný laťky.

„Co kdybys mi pomoh?“

„Máma dala ten klíč mně.“

Narovnal jsem se v kříži.

„Podívej se, jednou ho schovala, tak ho zkrátka schovala, a nejspíš ví proč. Jinak by to neudělala. Chtěl jsem si jen trochu cvaknout, aby se mi tak

netřásly ruce. Protože nás čeká jemná a přesná práce, a já bych měl bejt ve stejnej figuře jako chirurg, když přichází na sál.“

Šel vedle do pokoje a za chvíli se vrátil s flaškou rumu.

„Mně je to putna. Já tě mám rád, i když seš prdnutej. To mámě to vadilo. Ta vždycky řvala, když ses někde udělal a pak jsi doma vyváděl.“

Vzal jsem si tu láhev. Snažil jsem se na něj dívat otcovsky.

„Snad to nebylo tak moc zlý... myslím to vyvádění.“

„Pro mě to tenkrát nijak zlý nebylo.“ A pak řek: „Pro mě je to zlý teď.“

Loknul jsem si a cejtil jsem, jak se do mě vrací síla a klid. „A teď na toho draka!“ zaržál jsem. „Voláme tě, draku! Voláme tě, ty darebáku! Poletíme s tebou přes moře a přes hory, přistanem si, kde budeme chtít, a jinak jen poletíme, poletíme pořád se sluncem a budem mít jeden velikej věčnej den! Snídat budem s Turkem a večeřet s Eskymákem. Budeme se pomaloučku, zlehýnka grilovat a bude nám, jako by nás pořád někdo šimral ve vlasech, přesně takhle nám tam nahoře bude!“ A hned po tý řeči jsem si krapítek cvaknul.

„Máma říká, že jsi vždycky jenom kecal. Nic jinýho jsi prej neuměl. Jenom pěkně kecat.“

„Brácho, nenič mě! Ty jsi jedinej, kterej mi z tý bryndy může pomoct. Já jsem jedinej, kterej může z tohodle srabu vytáhnout tebe! Prosím tě, teď se na všechno vykašli a pojď dodělat toho draka. Musíme s ním bejt co nejdřív hotový, protože příznivej vítr na nás nepočká, a příznivej vítr je právě dneska!“

Díval se na mě, až jsem se lek, že toho nechá, ale pomalu jsme se rozehřívali, stříhali jsme, lepili a vázali jsme k sobě ty speciální laťky, který jsem tak pracně sehnal. Poskakovali jsme po pokoji, kde se pomalu začínal rýsovat ten náš superdrak. Bylo nám čím dál tím víc jasný, že to vyjde, že se nám to podaří. Byli jsme v transu a jediný, na co jsem nezapomněl, bylo občas si přihnout z tý láhve rumu. Plazili jsme se tam po kolenou a pak i po bříše, a já ho pořád povzbuzoval, vyprávěl mu, co nás čeká za obrovský věci, za dobrodružství, a kam se všude podíváme a co uvidíme, a sám jsem tomu věřil. Přísahám, že jsem každému svému slovu v tu chvíli věřil a byl jsem zase šťastnej. A pak byl najednou drak hotovej.

Seděli jsme a čuměli na něj. Něco tak obrovskýho jsem jaktěživ nestvořil. Naplnil mě pocit neskonalý hrdosti a měl jsem málem knedlík v krku. Drželi jsme se spolu kolem ramen a pyšně jsme civěli před sebe. Pomalovali

jsume toho draka úžasně. Byl hroznej a dobráček zároveň. Šel z něho strach, ale to jen proto, že měl kly a štětinatej ksicht, ale oči měl tichý a zasněný. Najednou se ode mě prudce odtáh.

„Co je, brácho?“ zeptal jsem se užasle, protože jsem jasně cejtíl, že se něco sype.

Otočil se ke mně. Oči měl plný slz, když na mě křičel: „Máma má pravdu! Máma má pravdu, když říká, že jsi cvok, kterému to nikdy nemyslelo!“

Snažil jsem se ho uklidnit, pokusil jsem se ho chytit za ramena, ale vyškubl se mi a hulákal dál: „Akorát lidi zblbneš. Zblbneš je a necháš je v rejži. Něco lidem nakecáš, a když ti to uvěřej, tak jim řekneš, že je to vlastně jinak! A jedinýmu tobě je to fuk!“

Čekal jsem všechno, ale tohle ne. Dopil jsem zbytek rumu a řek jsem plačtivě: „Proč mi tohle děláš, brácho? Dyť jsme spolu udělali velikánský dílo!“

Dostával jsem na něj zlost. „Dyť my máme hergot nejkrásnějšího a největšího draka pod sluncem. A poletíme s ním do Afriky a do Číny!“

Stál proti mně se zařatejma pěstma.

„Nikam nepoletíme,“ řekl tvrdě. „My dva nikdy nikam nepoletíme, protože máma má pravdu, když říká, že jsi neschopnej, že jen fantazíruješ. Proto tě vykoplá. Protože si nemohla dovolit starat se vo blázna, jako seš ty!“

Chtěl jsem mu vrazit facku, ale cejtíl jsem se ukrutně slabej. Slabej, poníženej a pitomej. Nohy mi brněly z toho vypitýho rumu a jazyk se mi málem nevohejbal, když jsem se ho snažil přesvědčit: „Poletíme, brácho! Musíš mi to uvěřit, protože jinak by už nemělo smysl věřit ničemu. Budem se držet za ruce a přeletíme spolu celej tenhle nádhernej svět. Poletíme, protože jsem ti to slíbil.“

„Neprojde dveřma!“ zaječel. „Je tak velkej, že neprojde dveřma ven!“

Koukal jsem na něj tupě. Vypadal, jako by se zbláznil. Mířil na mě prstem a křičel: „Všchno děláš ve velkým a všechno naprd! Podved jsi mě, jako jsi tady podved všchny! Proč děláš draky, který neprojdou dveřma? Komu je to dobrý?“

Seděl jsem a bylo mi ukrutně blbě. Funěl jsem a koukal na draka, kterej dobráčky pouštěl hrůzu.

Nebude žádná Čína. Nebude žádná Indie. Rozšlapu ti hubu, draku! Protože já jsem chtěl svýho syna vzít na vejlet, na maličkej, pitomej vejlet kolem světa. Jenže nebude. Protože jsi velkej, draku. A pak jsem se zvedl a šel jsem do sklepa. Párkrát jsem šláp vedle a málem sebou švihnul, ale sekeru jsem

nakonec našel. Vyhrabal jsem ji ze starýho haraburdí a zlověstně jsem ji potěžkával. Vrátil jsem se nahoru. Seděl na podlaze, koukal na draka a bylo vidět, jak ho to žere.

Stál jsem ve dveřích a snažil jsem se správně zaostřit. „Neboj, brácho. Vejlet bude,“ zašeptal jsem. „Nám nikdo tuhle šanci vzít nesmí. Já nás vysekám ven i s tím drakem. Všecky nás vysekám.“

Díval se na mě zděšeně.

„Mně je to jedno, že jsem tady o všechno přišel, že jsem tady nechal tohle,“ máchl jsem rukama kolem, „že jsem tady nechal tvou mámu, ale tebe a tohodle draka tady nechat nemíním.“

Zasek jsem sekeru do futra. Překvapilo mě, že neodlítla ani jedna tříška. „Nedělej to,“ řekl prosebně. „Nedělej to,“ prosil. „Jestli to uděláš, tak už tě nikdy nevidím, zakážou to!“

„Kdo to zakáže?“ zachroptěl jsem.

„Soud to zakáže, máma taky, a už tě sem nikdy nebudu smět pustit!“

Řezal jsem do těch dveří jako šílenej.

„Klid, brácho, nám se takováhle maličkost nesmí stavět do cesty. Taková ubohá pitomost nám nebude šlapat po štěstí. Kvůli pár tříškám se nepodívat do Tibetu?“

Šil jsem tou sekerou kolem sebe a nechal jsem toho, až když mi únavou vypadla z ruky na podlahu. Sebral ji a opatrně ji odnes do kuchyně.

Ležel jsem na podlaze a sklesle pozoroval draka. Sedl si ke mně. „Jdi domů, táto. Prosím tě, jdi. Já to vezmu na sebe. Znáš se s jedním, co byl v pastáku, řeknu, že tu byl a že jsme trochu blbli... Máma mě může tak akorát zřezat, nebo mi ňákej z těch jejích amantů dá pár facek, ale ty jdi fakt domů. Já tě vo to prosím!“

Koukal jsem na něj a cejtil jsem, že si potřebuju okamžitě něčeho loknout.

„Taková blbost,“ opakoval jsem si pořád dokola, „taková idiotská blbost...“ Snažil se mě zvednout.

„Když hned pudeš, tak ti řeknu, že jsi fakt dobrej. I máma to někdy říká. Ne často, ale říká to. Žes byl dobrej a že je tě škoda.“

Zved jsem se z podlahy. Díval jsem se na draka, s kterým jsem prohrál. Měl jsem ten samej pocit, jako když jsem se odsud tenkrát pakoval. Otočil jsem se na něj: „Proč to se mnou, brácho, musí vždycky takhle dopadnout?“

Zavrtěl hlavou. „Máma nemá pravdu. Nemá pravdu, když říká, že jenom kecáš.“

Drak se díval hrozně dobrácky.

„Protože to je doopravdy ten největší drak pod sluncem. Akorát že nelítá.“

„Jo, akorát že nelítá,“ opakoval jsem po něm. Šoural jsem se ke dveřím. Stál a díval se na mě, díval se na mě a na podlahu a říkal, jako by vysvětloval někomu třetímu: „Všichni draci nemusej bejt jenom na lítání.“

Vyšel jsem ven. Připadalo mi, že kolem je zvláštní ticho. Připadalo mi, že i vítr soucitně ustal.

Šakalí léta

Vždycky když jsem už nevěděl, jak dál, zalez jsem dovnitř. Bylo na ní něco příšerného, na týhle rouře. Chodili jsme kolem ní v posvátný úctě a dál než na krajíček jsem se nikdy neodvážil. Bylo mezi náma sice pár kluků, který tvrdili, že ji celou prolezli, oni nebo jejich brácha nebo známej jejich bráchy, ale o těch se vědělo bezpečně, že kecaj, protože když jste se jich zeptali, kde tedy ta roura končí, tak zůstali čumět a odpovídali mlhavě, mávali rukama a říkali „Tamhle!“ a rychle se to snažili zamluvit. Sám jsem se pokusil jen jednou ulízt pár metrů navíc, a nikomu bych nepřál ty pocity, který se mě tenkrát zmocnily.

Byla úzká, vevnitř vlhká a po pár metrech, co jsem se plazil po břiše, na mě přišel záchvat úzkosti, že už se nikdy nedostanu ven. Člověk se v tý zatracený rouře nemohl postavit ani na čtyři. Jenom po břiše jste se v ní mohli soukat dopředu, a každý hejbnutí těla vydávalo hrůzyplný zvuky. Jenže když jsem si řekl, že se vrátím, tak už mi trochu ubejvalo sil. Vracet se jako rak pozpátku bylo desetkrát horší, a hlavně pomalejší než dopředu. Na hlavu mi kapala nějaká smradlavá voda a už jsem málem volal Maminko, pomoc! – když mi došlo, že mi z tý roury kouká zadek ven. Stál jsem a nohy se mi třásly. Na nebi stál měsíc v úplňku, protože zatímco jsem se plácal v rouře, venku se setmělo. Zažil jsem tenkrát poprvé základní pocit štěstí. Sliboval jsem si, že už ji nebudu nikdy pokoušet. A když do ní někdy strčím nos, tak jenom opravdu na krajíček.

/ Říkali jsme mu Bejby. Málokdo z nás tenkrát jenom tušil, co to přibližně znamená, ale líbilo se nám to. Proti nám byl Bejby v předstihu. Bejby – zní to dobře. Bejby byl idol, byl postrach a miláček zároveň. Byl to psanec a dobrodruh, a lidi jako já ho prostě museli přijmout za vzor. Jinak to fakt nešlo. Těch pár ubožáků, který ho nenáviděli, by člověk, kterej umí do tří, stihnul

spočítat. Když ovšem neberu v úvahu naše rodiče. Pro ně byl Bejby zlá noční můra. Kazil jim děti, kazil jim plány, představoval pro ně krajní nebezpečí. Byl to hubeňour, samá šlacha, a na podrážkách těch svejch báječných maďarek byl vysokej až do nebe. Chodil tak klátivě, že naši otcové bolestně naříkali, kdykoli zahlídli, třeba jen z dálky, tenhle pirátskej koráb, kterej jim tu kalil klidný vody. Kouřil, měl v zadní kapse hřeben a na hlavě účes, nad kterým zůstával rozum stát. Nosil vlasy dozadu, ale nad čelem se mu táhla pěšinka od ucha k uchu a zbytek měl hozenej do čela. A vzadu se mu dlouhý vlasy spojovaly přesně uprostřed hlavy a tvořily tam takzvaný kormidlo. Kalhoty měl dole úzký, uzoučký, a měl neskutečně hubený a dlouhý nohy do O.

Všechno ztvrdlo, když se Bejby někde objevil. Dělalí jsme všechno možný, jen abysme se mu trochu podobali. Vidím ho teď v oparu letního dne, jak se pomalu a vznešeně přibližuje ulicí, jak nás kývnutím hlavy zdraví a uplivuje tryskou mezi zuby – tsst!

Naši otcové si nejvíc ze všeho přáli vidět jeho kůži přibitou někde na kůlu, když se večer nesla z dvorků Bejbyho hra na kytaru, a jeho bezstarostné „Hejbábrybá“ jim způsobovalo pomalé zauzlování střev. Bejby patřil k té době jako všechno ostatní. Ale dával jí punc světovosti.

/ Bylo to v letech, kdy se nás na dvorku sešlo při průměrný účasti skoro dvacet, což byl důsledek radostné poválečné doby a lehkomyšlného plození dětí. Všichni jsme prochodili tyhle léta v teplákovéjch soupravách nebo jen v červenejch trenkách, jenže málokomu to tenkrát vadilo, protože když je vám dvanáct, tak na módu moc nedáte. Důležitější bylo mít na skobíčáku leteckou gumu.

Otcové, pokuřující džunky, si nás spokojeně prohlíželi ve stejnejch teplákovéjch soupravách a naše matky nám připadaly mnohem starší a neformálnější, než ve skutečnosti byly, díky týhle prazvláštní módě.

A nad tím vším se vznášela atmosféra posledních poštovních vozů s koňmi, modrých krabic s poštáčkou trubkou na boku, s nevrlym kočím, který nás přetahoval bičem, když jsme se mu věšeli vzadu na stupátka a nechávali se od něj vozit. A taky prvních televizí, obrovskejch beden s malou obrazovkou, před kterejma jsme civěli úplně omámeně a paf. Prvního sputnika a prvního rock'n'rollu, prvního cigára vykouřenýho ve sklepě.

Je fakt, že dokud se nevynořil na scéně Bejby, byl jsem částečně jak bezprizornej. Chyběla mezi náma skutečná osobnost, neformální vůdce, čili

leader of the gang. Byli jsme schopný dát dohromady nějakou akci, ale většinou tak na úrovni „Bubínku, bubínku, kdo je ten?“. Vyhlížel jsem ho tak nějak podvědomě vlastně pořád. Dokud nepřišel, nemělo to štávu. Někdy skutečně nepřišel. To byly ztracený dny.

Chodili jsme tenkrát do Ciziny. Cizina – to byla spousta popelnic, který se krčily v zadním traktu toho, čemu jsme říkali mrakodrap, protože to svýho času byl nejvyšší barák v Praze, ke všemu to byl interhotel a měl čtrnáct pater. Bylo to pro nás něco úžasnýho, jako bydlet v přístavu nebo u letiště nebo zkrátka někde tam, kde vás ovanou světový vůně, ten závan fénu, ten flakón exotiky, která vám trhá vnitřnosti na kousky. Přijížděli sem všelijaký turisti ve všelijakejch autech a nosiči s vyplazeným jazykem jim tahali kufry do schodů. Byli jsme přirozeně pyšný na to, že tohle všechno můžeme pozorovat na vlastní oči, znali jsme všechny ty autáky nazpaměť. A tyhle turisti chodili po hotelu, kouřili a krabičky cizokrajnejch značek zahazovali do košů, obaly od žiletek a od sejrů a od mejdel a od všeho možnýho házeli do popelnic, kterejm se říkalo Cizina a kde jsme rejčili jak hejno potkanů od rána do večera. Strávili jsme podstatnou část těchhle let hlavou dolů, po pás v popelnicích, svítili jsme si v nich očima a v tomhle rabiši jsme polykali mračna bacilů. Bylo mezi náma jen pár kluků, který o sobě mohli někdy v patnácti říct, že neměli žloutenku. Popelnice v Cizině byly něco jako tajupnej ostrov. Kdykoliv jsem šel kolem, stačilo, abych se zastavil a trochu se zaposlouchal. Štrachání a šustění, hekání a vysílenej chrapot upozorňovaly, že někdo z kamarádů je uvnitř. Poklad mohl bejt všude. Poklad mohl bejt ve všem.

My kluci, co jsme bydleli kolem mrakodrapu, jsme byli zatraceně bohatý. Chránili jsme si tuhle vymoženost, jak to jen šlo. Stali se z nás elitáři – horních deset tisíc. Měli jsme doma plný krabice pestrobarevnějch obalů, jezdili jsme na velbloudech z camelek po vysněnejch krajích, fascinovalo nás to, že jsme ani slovu z těch všech názvů nerozuměli, bylo nám to jedno, a před takovým Lucky Strike jsme stáli v pozoru.

Bejby se těchhle věcí nezúčastňoval. Byl starší než my, a hlavně byl nad věcí. Měl holku. Mělo by se to napsat s vykřičníkem, aby to líp vyznělo. Bejby měl holku! Dceru okrskáře. Byl to takovej esenbák, kterej spravoval těch několik ulic v okolí. Myslím, že se nijak nenudil, protože to byly časy, kdy se mezi sebou kluci bili šíleným stylem. Dneska už se to nevidí. Věci se zklidnily nebo se ubraly jiným směrem. Tekla při tom krev a místy to přestávalo bejt srandovní. A okrskář vyšetřoval.